

גלין 677
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

נכרי שאכל קרבן פסח

מעשה בגוי אחד שהיה עולה לירושלים ואכל שם קרבן פסח, ובא לפני רבי יהודה בן בתירה ואמר לו: כתיב בתורה "כל בן נכר לא יאכל בו". וכתיב "וכל ערל לא יאכל בו", ואני אכלתי מן הטוב שבטובים שבהם. אמר לו רבי יהודה בן בתירה, כלום נתנו לך מן האליה לאכול, לא נתנו לך רק מן הכחוש שבו, (כוונתו של רבי יהודה היה להטעותו בכדי שילך פעם שניה ויבקש לתת לו מן האליה ואז יתברר שהוא גוי). אמר לו: לא נתנו לי מן האליה, אמר לו רבי יהודה בן בתירה, בעת שתעלה עוד פעם לירושלים, אמור להם שיתנו לך לאכול מן האליה שבכבש (ואליה של כבש נקרכת לגבוה, ולהטעותו אמר לו כן), כשעלה הנכרי לשם אמר להם תנו לי לאכול מאליה של כבש, אמר לו מה אתה מבקש האם לא ידעת שהאליה אינה נאכלת, רק לגבוה נקרכת, אמרו לו מי אמר לך כן, אמר להם: רבי יהודה בן בתירה אמר לי שאין אתם נותנים לי מן היפה אלא מן הכחוש, והלוא אני משלם כמותכם. אמרו מה זה הדבר שבא לפנינו, בדקו אחריו ומצאו שהוא גוי, והרגו אותו, שלחו ואמרו לרבי יהודה בתירה, שלום לך רבי יהודה בן בתירה שאתה במקום נציבין ומצודתך פרוסה בירושלים.

(מסכת פסחים)

פרשת השבוע

נבוכו. מי שנותר שליו ושווה נפש היה רבי משולם עצמו, שנענה ואמר, כסבורים אתם שהמצות שלי לבדו כשרות, וכל ישראל אינם אוכלים חלילה מצות כשרות? חלילה מלחשוב כך, מצותיהם של כל היהודים כשרות הן, אלא שחייב אדם להדר עד היכן שידו מגעת. ברם, אם לא עלה בידי להדר, אקיים את המצוה כהלכתה במצות אחרות, ואל יגרע ממנה מאומה.

ושאינו יודע לשאול – את פתח לו

חסיד אחד נכנס אל הרה"ק רבי שלמה בעל ה"תפארת-שלמה" מראדומסק זיע"א והתאונן על מצבו הקשה במסחרו, אין לי מזומנים להתחיל בעסק כלשהו, אמר במר לבו. השיב הרבי: עשה מה שכולם עושים, לך ללוות כסף ועסוק במסחר. ענה האיש: אבל הסוחרים מכירים את מצבי הכושל ואינם מוכנים להלוות לי, אם כך הוא הוסיף הרבי, הלא הדבר מפורש בהגדה של פסח "ושאינו יודע לשאול", כאשר אין היכן לשאול – ללוות, "את פתח לו", הקדוש ברוך הוא עצמו, כביכול, יפתח לך את אוצרו הטוב ויעזור לך, ואני מברכך: "יפתח לך השם את אוצרו הטוב את השמים ויברך את כל מעשיך".

מצותיהם של כל היהודים כשרות

הרה"ק רבי משולם איגרא זיע"א רבה של טיסמניץ החמיר עד מאד בעניני הפסח, בכלל היתה לו יראת חטא מופלגת עד אין שיעור, מה גם בענין חשש חמץ, שהחמירו בו באיסור משהו, וידועים דברי הרדב"ז שכתב בטעמו של דבר, כי חמץ בפסח רומז ליצר הרע, והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש בכל מבואות ממבואות מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטל, והרי זה אמת ונכון, ולא בכדי הבטיח האר"י הקדוש שהנוהר במשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה כולה. היה רבי משולם איגרא אופה את מצותיו בתכלית ההידור הזוהריות והזרירות בתכלית הכוונה לשמה, ומייחדן לכזית המצוה של ליל הסדר.

שנה אחת, בהגיע ערב החג, ערכו את שולחן ליל הסדר וחיפשו אחר המצות המהודרות ולא מצאון, נחרדו, חקרו ודרשו, והמשרתת סיפרה לפי תומה כי אכן אלו הן המצות שפוררה ובישלה מהן כופתאות קניידלאך למרק. מיד נעשה רעש גדול, הרבנית התעלפה והמשרתת נבהלה וברחה, והכל

זמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 7:44 ת"א: 7:47 ר"ת: 8:21

חג הפסח

זמני כניסת החג

ירושלים: 7:44 ת"א: 7:46

מתנה מיוחדת לאפיקומן

יהודי ירושלים ששו על קיום רמיזה קלה של הגאון הקדוש מבריסק זיע"א, שמרו כל תנועה קלה שלו ויחד עם זאת ציפו לברכתו, כְּפֶר מִזֶּל נחשב מי שזכה לברכתו, אחרי שנוכחו עין בעין כי אכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים. האשה הצדקנית מרת שרה, בתו של הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלעזינגער זיע"א, לא חדלה מלהפציר בבעלה רבי דוד, כי ילך עם בנם הקטן ולמנקה שזה עתה מלאו לו תשע שנים, אל הגאון רבי יהושע לייב כדי לקבל ממנו ברכה שיזכה ליראת שמים. אך רבי דוד דוחה את בקשתה מכל וכל, "קשה עלי למלא משימה זו" הוא טוען, "להיכנס אל הגאון מבריסק סתם ככה כדי לבקש ברכה עבור הילד, אינו דבר פשוט וקל כל כך כפי שהוא נראה בעינייך" מסביר רבי דוד לזוג' הצדקת, "גם גדולי עולם נרתעים בבואם אל בית הרב, ועוד אברך שכמוני?"

רבי דוד מספר לאשתו, כי זה עתה הגיע לירושלים מכתב של אחד מגדולי הדור הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק זיע"א בעמח"ס "בית הלוי" וגאב"ד בריסק, הכותב כי ידיו מרתתין זה שני שבועות מאז התחיל לכתוב מכתב להגאון רבי יהושע לייב דיסקין בירושלים. ואם גדולי הדור ככה רותתים, אנו האנשים הפשוטים, מה נאמר? אולם כל ההסברים הללו לא הניחו את דעתה של שרה, אדרבה ככל שבעלה הגדיל בעיניה את דמותו ואת ערכו של הרב מבריסק, כן גברה תביעתה ממנו להכניס את הילד אל בית הרב ולזכותו בברכתו. אך רבי דוד באחת: "מורא רבי עלי".

הימים לפני חג הפסח שרה טרודה בהכנותיה לקראת החג, אך מבקשתה אינה פוסקת: "הלוא אתה הוא אחד מעשרת האברכים שהרב מבריסק בחר בהם, כדי לייסד את ישיבתו 'אהל משה', הכי גם לך כה קשה להיכנס אליו פנימה ולבקש ברכה לילדך?" ואילו רבי דוד מחזיק בשלו. מה עשתה צדקנית זו כשראתה שדמעותיה ותחנוניה אינן פועלות על לב בעלה. בערב חג הפסח יעצה לזלמנקה שלה, לחטוף בליל הסדר את האפיקומן של אבא, ולא להחזירו עד שיקבל את הבטחת אבא שיוליכנו אל הרב מבריסק לקבל ברכה.

זלמנקה אשר פקחות ותמימות שמשו בו כאחת, עשה ככל אשר צוותה עליו אמו, וחטף את האפיקומן בשעה שאביו היה

דבוק ועסוק בדרכו בסיפור יציאת מצרים. כיון שהגיעה שעת אכילת האפיקומן נוכח רבי דוד כי הוא נחטף על ידי בנו כנהוג, אבל לא ידע כי הפעם יצטרך לשלם מחיר כה יקר, וכאן התחיל המשא ומתן בינו ובין זלמנקה: "אקנה לך מתנה ספר 'נפש החיים' מבטיח לו אבא תמורת החזרת האפיקומן. זלמנקה אינו מסכים. "אקנה לך 'פני יהושע'". "לא" משיב הילד. רבי דוד מנסה להבטיח עוד ספר ועוד ספר, אך להפתעתו, זלמנקה אינו מסכים. הילד מבקש מאביו שיבטיח לו כי הוא יכניסו אל הרב מבריסק כדי לקבל ממנו ברכה. שרה היושבת ממולו מרמזת לבנה שיחזיק מעמד ולא יסוג מדרישתו. רבי דוד קורא את המצב אל נכון, השעה קרובה לחצות ובאין ברירה, הוא נכנע לדרישת הילד, הוא מתנצל לפני ילדו כי אינו יכול להבטיחו על כך. אבל מבטיח הוא להשתדל ככל יכולתו.

המשא ומתן נסתיים, והאפיקומן הוצא ממחבואו כשפני הילד קורנים מגיל ומשמחה. ביום הראשון של חול המועד הגיע זמן פירעון ההבטחה אשר הבטיח אבא. הילד מזכיר לאביו על כך והאב מכיר בצדקת דברי הילד. כאשר רבי דוד חוזר מבית המדרש, מבשר הוא לאשתו כי החליט לגשת עתה עם הילד אל הרב לקבל את ברכתו.

הבית כולו נתמלא ששון ושמחה, הילד מרקד מהתרגשות, ושרה שפתותיה נעות בתפלה להשי"ת שתהא שעה זו של ברכת הרב, שעת רצון ורחמים, ולא תאונה כל סיבה לעיכוב הברכה חס ושלום. רבי דוד תופס את הילד בידו ושניהם הלכו יחדיו לכיוון בית הרב. עיני הילד מפיקות אושר, סוף סוף מוליכו אביו אל הרב, עוד רגע ועוד רגע, והרב הגדול מבריסק ישים את כפות ידיו הקדושות על ראשו ויברכהו.

רבי דוד וילדו מתקרבים אל בית הרב, הם מגיעים עד דלת חדרו, רבי דוד מציץ פנימה דרך הסדק של הדלת הפתוחה, והנה רואות עיניו את הרב הדומה למלאך ה' לבוש בגדי חג כולו הדר, יושב על כסאו שקוע בהרהורים. בחדר מושלך הס דומיית קודש. לימינו ולשמאלו של הרב יושבים גדולי תלמידיו. הגאונים והצדיקים רבי יוסף חיים זונגפֶּעלד, רבי הירש מיכל שפירא, רבי ישעיה ובנו רבי יעקב אורנשטיין, רבי נפתלי הירץ הלוי ורבי אליעזר דן רלב"ג. כולם יושבים ברדת ללא זיו כלשהו ומסתכלים באימה בדמותו הקורנת של הרב השקוע במחשבות גבוהות אשר מי יבוא בסודן.

משל ונמשל

חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא

יצא ממצרים

איתא בגמרא (ברכות י"ב ע"ב) אמרו לו, לא שתיעקך יציאת מצרים ממקומה, אלא הגאולה עיקר ויציאת מצרים טפילה לה. נראה להמתיק הדבר במשל: עני אחד חלה חולי האי צטומכא שלא היתה לו שום תיאבון וחשק לאכול, עד שחמל עליו רופא אחד וריפא אותו בחינם, עד שחזר לבריאותו ולאיטנו, להיות מתאוה לכל מאכל אשר יאכל. אמנם ע"י שהיה עני ביותר היה מתאוה, ואין לו במה למלאות תאוותו ולשבור רעבונו, משום כך כשהיה פוגש באותו הרופא, הגם שהיה חייב ליתן לו תשואת חן על שריפא אותו, אך לבו בל עמו מרוב רעבונו אשר הוא סובל. לימים נתעשר אותו העני וזכה להתענג על רב טוב, ואז הכיר טובת הרופא למפרע, ומיד הלך לביתו ונתן לו הודאה גדולה וברכה כפולה על רפואתו בפה מלא בלב ונפש חפצה, ואמר לו דע אדוני הרופא, כל הימים שהייתי שקוע בעניי לא הרגשתי באמת הטובה הגדולה שעשית לי, אך עתה שזכיתי לעושר, אני מכיר טובתך כי לולא רפואתך כבר הייתי מת ולא הייתי זוכה לעושר ונחת רוח כמוני היום.

הנמשל: כך בני ישראל, כל זמן גלותנו שאנו סובלים חיי צער ועניות, היה קשה לנו לספר הניסים של יציאת מצרים בלב שמח, ולהרגיש הגאולה באמת וקיימנו הסיפור בדרך חוק וגזירת מלך, ולכך תיקנו בנוסח ההגדה "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" שאמר לשון חיוב כי הוא גזירת המלך בדרך חוק, שהרי מה בצע לנו בנס העבר מאחר שנשארו לחיי צער, אמנם כשנוכח בגאולה האחרונה לחיי עונג עד נצח, אז נכיר ונרגיש טובתו וחסדו למפרע על כל הניסים שפעל עמנו, בין במה שהוציאנו ממצרים ובין בשאר ניסים, שע"י זה נשארו בחיים וקרבנו לעבודתו ית"ש, וזכינו בזה להתענג על רב טוב עד עולמי עולמים. ובוזה מבואר המאמר שאמרו במסכת ברכות (י"ג ע"א) שתהיה גאולה אחרונה עיקר ויציאת מצרים טפילה לה, ר"ל שע"י גאולה האחרונה נכיר יותר בניסים של יציאת מצרים.

(בשם המגיד מווילקומיר זיע"א)

ראה רבי דוד את המחזה ונרתע לאחוריו, לא, אי אפשר לו לפתוח את הדלת ולהיכנס פנימה, לבו מפעם והוא נעצר בדרכו ירא לנפשו, ושוב נוטל הוא את הילד המאוכזב בידו, וכבר אומר לצאת מבית הרב ולחזור הביתה כלעומת שבא.

אך כאן לא יכול היה הילד להתגבר, והוא פורץ בבכי סוער. הרבנית מבריסק ששמעה את בכי הילד, נבהלה ויצאה החוצה, משראתה את זלמנקה אשר הכירה אותו כבנו של רבי דוד, הציעה לו שקדים ויין מתוק, אך הילד אינו נרגע מבכיו. "מה אתה רוצה זלמנקה ואתן לך" אומרת הרבנית, זלמניקה אינו משיב, קולו נחנק מתוך בכיה. "היכן אביך?" שואלת אותו הרבנית, הילד מצביע לעבר החדר, לבסוף שואלת הרבנית את רבי דוד, מדוע בוכה הילד? ורבי דוד משיב "הוא רוצה ברכה מהרב". "נו" משיבה הרבנית, "אם דמעות כה רבות כבר שפך הילד על כך, בודאי מגיעה לו ברכה, אני בעצמי אוליך אותו אל הרב". כרגע קט הכניסה הרבנית את זלמנקה אל הרב שזה עתה ננער ממחשבותיו, ובקשה לברך את ילדו של רבי דוד, הרב נשא כפיו על ראשו הקטן של הילד ובירך אותו: "יהי רצון דו זאלסט זיין א ערליכער איד" "יהי רצון שתהא יהודי אמיתי". בהתרגשות רבה יחד עם כל הרבנים הנוכחים, ענה הילד "אמן" אחר ברכת הרב. אף רבי דוד שבינתיים התקרב סמוך לילדו, הספיק לענות "אמן אחר ברכת הרב הקצרה, לפני שזרם דמעות חמות שטף את פניו.

שרה הצדקנית עומדת זו שעה ארוכה בקוצר רוח ליד אשנב ביתה, ועיניה צופיות לחזרתם של בעלה ושל זלמניקה שלה המצויד בברכת הרב. וכיון שראתה את זלמנקה רץ בשמחה, יצאה וחבקה אותו בזרועותיה תוך כדי מתן תודה והלל להשי"ת אשר עשה את רצונה. "א ערליכער איד" זאת הברכה אשר ברך הגאון מבריסק את רבי זלמן רבי דוד'ס, וברכתו נתקיימה. מאז ועד יומו האחרון של רבי זלמן, קדושה פרישות וטהרה נראו בו וכל מעשיו בלתי לה' לבדו.

(עפ"י "ירושלים של מעלה")

צ'ין אדם לחברו

להימנע מחלישות הדעת של הזולת

מסופר על הרה"ק רבי יוסף יואל הסבא מנובהרדוק וז"ע"א. שפעם בתקופת הבדידות שלו, הגיע בערב פסח אחר חצות, בכדי לאפות את המצות שמורה בדקדוקי הדת ופרטיה וכו' ובבואו הרגיש שמעשה זה עלול לגרום חלישות הדעת וקיפוח הכבוד של המרא דאתרא שירננו אחריו לומר: הביטו היאך הפרוש הזה מדקדק ומתבאר בקיום המצוות, מה שלא ראינו מרבינו הרב שלנו. ובאמצע האפיה הפסיק בכדי שלא לבייש את רב העיר, וכמובן שגם מלאכתו או נעשתה בזהירות באופן אחר שהמצות נאפו כדבעי.

אכילת מצה בשמחה

מסופר על חסיד אחד שנכנס בערב חג המצות אל רבו הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז וז"ע"א, כשהוא עצוב ומדוכה על כי חיטי השמורה שלו נחמצו, ואין להשיג חיטים אחרות בשום אופן, כך שיהיה עליו לאכול בפסח מצה פשוטה. אמר לו הרבי: מצה שמורה דוקא הרי מצוה דרבנן, ואילו לשמוח ביום טוב מחוייבים מן התורה, מוטב איפה לאכול מצה פשוטה בשמחה, מאשר לאכול מצה שמורה בעצבות.

לימוד זכות בליל הסדר

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב וז"ע"א בעל ה"בני יששכר" היה נוהג בכל ליל פסח, לפני שהיה עורך את הסדר בביתו, ללכת ולראות כיצד עורכים את הסדר המוני העם. מכל בתי ישראל בקעו הקולות של הקוראים בהגדה של פסח, ליד אחד

הבתים התעכב הרבי ושמע קול יהודי קורא בהגדה: "כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם ואחד רשע וכו', ובכל פעם שהגיע למילת "אחד" צעק בקול רם "אחד" כמו בקריאת שמע, אחר כך סיפר ה"בני יששכר" בהתפעלות, שהיהודי הפשוט עשה מארבעה הבנים, גם מהבן הרשע, תפילה קדושה כמו קריאת שמע.

אהבת ישראל אמיתית

אומר היה הרה"ק מרוזין וז"ע"א: חושבים שאהבת ישראל פירושה לטפוח לליד בכתף טפיחת חיבה, לא כן, הפירוש האמיתי של אהבת ישראל הוא, שאם כואבת ציפורן ליהודי שיושב בקצה העולם, מרגישים זאת בקצה השני של העולם.

לא אצער אדם עבור מצות מהודרות

רבה של ירושלים עיה"ק, הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד ז"ע"א היה משקיע מאמצים רבים באפיית המצות שהיו בתכלית ההידור והכשרות. ופעם קרה בשעת אפיית המצות שאחד מעוזריו העיר לו, שאחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, ומן הראוי שהרב יגער בו ויזרו אותו. השיב לו רבי חיים: חס וחלילה, זאת לא אעשה, אני אצער פועל עני וקשי יום, ואגער בו, רק משום שאני חפץ במצות מהודרות? אני מצידי עושה כל מה שביכולתי ואינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להש"ת שיזכנו במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפילתי, כי הוא בוחן לבבות ויודע עד כמה אני חפץ לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עניי יצא שכרה בהפסדה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ד ניסן
הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ב"ר אליעזר לייפמן (תר"ה)
הגה"ק רבי אברהם יפה' מנובהרדוק ב"ר צבי אשר יפה (תש"ל)
יום ראשון ט"ז ניסן
יצחק אבינו
הרה"ק רבי מאיר מקריסטיןופאלי ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה)
הרה"ק רבי אלישע ב"ר ברוך מגורליץ (תש"א)
יום שני ט"ז ניסן
לוי בן יעקב משבטי קה
יום שלישי י"ז ניסן
הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי מטשענוביל (תרמ"ה)

יום רביעי י"ח ניסן
רבי מאיר הלוי ב"ר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד')
הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב ב"ר שלמה (תרל"א)

יום חמישי י"ט ניסן
הרה"ק רבי יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן (דרישה סמ"ע - שע"ד)
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר יעקב (תקל"ב)
רבי יעקב יוסף ב"ר ישראל חיים מספינקא

יום שישי כ' ניסן
רב האי גאון ב"ר שרירא גאון (ד"א תשצ"ח)
הרה"ק רבי יעקב ווייסבלום ממאגלינצא ב"ר אלימלך מליזענסק
הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט (מראה יחזקאל (תר"ה))

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "ב"מ א"י אורח" רפרסס יוסף הדרש" על המעשים.
חוקות הגויים (ו')

נחלקו הפוסקים אם מותר לנטוע אילנות ופרחים בחצר בית הכנסת, ואחד מטעמיהם של האוסרים הוא משום בחוקותיהם לא תלכו. (עיין רמב"ן פרשת שופטים ט"ז, כ"א, וברמב"ם פ"ו מהלכות ע"ז ה"ט). ואם נטע בשינוי מדרך שהם נוטעים מותר, ואף שינוי במקצת מהני. (שו"ת מהרש"ם, ח"א סימן קכ"ז, ח"ו סימן ה'; וע"ע שו"ת מהר"ם שיק, אורח סימן ע"ח ע"ט, שו"ת צ"א, ח"ד סימן כ"ו, ושו"ת ויברך דוד, ח"א סימן כ"ח). ויש שכתבו שבזמן הזה כיון שהעכו"ם נוטעים כן רק לנוי וצל, אין לאסור עוד. (שו"ת קרן לדוד, אורח סימן מ'). אך סיים שם, שאף על פי כן לכתחילה חלילה לחלוק על הגדולים שהחמירו בזה, למיגדר מילתא שלא להתדמות כלל לשלחם. (וע"ע שו"ת היכל יצחק, אורח סימן י', שו"ת בנין ציון, סימן ט', ושו"ת משיב דבר, ח"א סימן י"ד, שהתירו זאת)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

א כאשערן און אפריילאכן פסח
לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לכל הנילווים אליו
ולכל בית ישראל

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com